

**Protocol da la radunanza generela 2023
dals 1. avrigl 2023, 17:00-18:30
illa sela da la Crusch Alba a Lavin**

Tractandas

1. Salüd
2. Tscherna dals scrutinadurs
3. Approvaziun dal protocol da la radunanza generala dals 23 avrigl 2022
4. Rapport annual 2022 da la presidenta
- 5. Approvaziun d'ün credit extraordinari sur frs. 30'000 pels drets vi dal dicziunari**
6. Rendaquint 2022
7. Tour cogniziun dal rapport da la cumischiun sindicatoria
8. Approvaziun dal rendaquint 2022 e dis-charg als organs respunsabels
9. Program da lavur 2023/2024
10. Fixar la contribuziun annuala 2024
11. Preventiv 2024
12. Tschernas da cumplettaziun per la perioda d'uffizi fin avrigl 2025
13. Orientaziun davart la lavur dals collavuraturs da la Lia Rumantscha
14. Orientaziun davart üna strategia per l'avegnir da l'UdG
15. Varia

Preschaints:	21 commembers e commembras cun dret da vuscher
Medias:	2
Giasts:	2
S-chüsos:	10 (Jon Domenic Parolini, Romana Ganzoni, Riet Ganzoni, Rudolf, Ganzoni, Carlotta Ganzoni, Robert Ganzoni, Claudia Taverna, Rut Plouda, Ramun Grond, Jan Ruinatscha, Jonduri Gross, Curdin Brunold, Anna Chatrina Brunold, Urezza Famos)

“Unión dals Grischs” vain i'l protocol seguaint scurznieu cun “UdG”.

1. Salüd

La presidenta, *Victoria Mosca*, evra la radunanza e salüda ils preschaints. Ella preschainta las tractandas e propuona dad accepter üna tractanda supplementara, la tractanda nr. 5. Las tractandas vegnan approvedas.

2. Tscherna dals scrutinadurs

Scu scrutinaduras vegnan tschernidas *Chatrina Urech*, *Samedan* ed *Angela Jann*, *Puntraschigna*.

3. Approvaziun dal protocol da la radunanza generala dals 23 avrigl 2022

A vain renunzcho a la prelecziun dal protocol chi'd es gnieu publicho sülla pagina d'internet. Il protocol da la radunanza generela dals 23 avrigl 2022 vain approvo unanimamaing.

4. Rapport annual 2022 da la presidenta

La presidenta *Victoria Mosca* preschainta sieu rapport annual 2022:

- Il müdamaint il pü visibel ho que do illa suprastanza. A la radunanza generela 2022 s'haun retrats ils trais suprastants *Hermann Thom*, *Duri Denoth* e *Marina Shuler-Fluor* e per els sun gnidas elettas *Fadrina Hofmann*, *Violanta Rominger* e *Gianna Duschletta*. La suprastanza s'ho il prüm piglio ün mumaint temp per s'imprender a cugnuoscher e partir sü las lavuors e las responsabiliteds aunz cu cumazer cull'organisaziun dad occurrenzas ed ediziuns.
- Occurrenzas:
  - 100 ans *Andri Peer* – *Lavin*
  - Festival da la chanzun rumantscha – *Zuoz*
  - Festa da la raccolta – *Valchava*
  - Marcho d'Advent – *Scuol*
  - Marcho da *Niculaus* – *Samedan*
  - Macho da *Nadel* – *Segl*
  - Prelecziun davart *Clementina Gilly* – *Schlarigna*
  - Pleds predilets, concorrenza
- Ediziuns:
  - *Rebombs muntagnards*
  - *Chesa Paterna* – *Fin al sain da not*
  - *Chalender Ladin*
  - *Dun da Nadel*
  - *Il Grüflun*
- Collavuraziun *Lia Rumantscha*:
  - Radunanza da delegios
  - Marchos cun *bauncha cumünaivla*
  - *Bauncha dals ambaschaduors*
  - *Giavüsch da collavurer dapü*

5. Approvaziun d'ün credit extraordinari sur frs. 30'000 pels drets vi dal dicziunari

Per cumprer ils drets dals dicziunaris da Gion Tscharner es gnida fatta üna curvegna. La UdG ho pudieu cumprer ils drets da datas per frs. 30'000. Quista decisiun stu auncha gnir acceptada da la radunanza, que chi'd es capito unanimamaing.

6. Rendaquint 2022

Il chaschier *Romedi Conradin* preschainta il rendaquint per l'an 2022. Quel serra cun ün minus da gestiun da frs. 2'746.94.

Il Chesin Manella ho augmanto las entredas da vendita per raduond frs. 7'000 in conguel cul 2021. Tar las sortidas da persunel es que reuschieu da tgnair bass. La gestiun da la libreria serra cun ün minus da frs. 4'197.81.

Tar las ediziuns es la vendita dal Chalender Ladin darcho ida inavous, a resulta ün deficit da frs. 5'471.85. Il Dun da Nadel ho fat ün guadagn da frs. 3'800.95 ed eir la Chasa Paterna ho fat ün guadagn da frs. 5'346.65. Per las ediziuns novas "Il Grüflun" e "Rebombs muntagnards" es gnieu do our dapü cu previs e büdscheto, uschè chi resulta ün minus da frs. 12'658.20. La gestiun da las ediziuns serra cun ün minus da frs. 8'982.45.

Per la promoziun da lingua e cultura ho l'UdG cuntribuieu cun üna donaziun da cudeschs per il proget dals novnaschieus da la Lia Rumantscha. Perque resulta ün minus da frs. 6'693.05. Tar la gestiun generela es eir calceda l'amortisaziun dals frs. 30'000 da la tractanda nr. 5. Il böt es dad amortiser ils frs. 30'000 pels drets vi dals dicziunaris i'ls prossems trais ans, minch'an cun ün import da frs. 10'000. Listess serra la gestiun generela cun ün plus da frs. 23'056.36. L'adattamaint vi dals titels da valur chaschuna quist'an ün minus da frs. 5'929.99. Uschè chi resulta üna perdita per l'an da gestiun ill'otezza da frs. 2'746.94.

Ils frs. 30'000 pels drets vi dals dicziunaris puter e vallader figüreschan nouv eir illa bilantscha scu valur immateriala.

La presidenta ingrazcha a la Lischana Fiduziari SA ed al chaschier *Romedi Conradin* per lur lavur.

7. Tour cogniziun dal rapport da la cumischiun sindicatoria

Il rapport dals revisurs, *Jan Ruinatscha* e *Ramun Grond*, nu vain prelet.

8. Approvaziun dal rendaquint 2022 e dis-charge als organs responsabels

La radunanza approuva il rendaquint dal 2022 sainza cuntravuschs.

9. Program da lavur 2023/2024

Gianna Duschletta preschainta las occurrenzas planisedas pel 2023:

- 4 occurrenzas da Poetry Slam (15 avrigl, 16 gün, 22 settember, 24 november)
- 28-30 avrigl: EBexpo Scuol, collavuraziun cun la Lia Rumantscha e Gammeter Media
- 22 lügl: prelecziun da la Chasa Paterna in Chesa Planta a Samedan
- Lügl: Maisa da cudeschs tal cuors da rumauntsch a Samedan
- Utuon: prelecziun cun Romana Ganzoni, occurrenza per commembers e commembras
- Utuon: maisa da cudeschs tal cuors da rumauntsch a Segl
- 28 october: radunanza da delegios LR
- 3-5 november: dis da litteratura

- Marchos da Nadel

Proposta da la radunanza:

Occurrenza per commembers e commembras pera fich üna bun'ideja, füss flot qualchosa cun musica e chaunt.

Fadrina Hofmann preschainta las ediziuns planisedas pel 2023:

- Chasa Paterna: Romedi Arquint cun illustraziuns da Paulin Nuotclà
- Restampa Möds da dir
- Restampa Buonder cun Cornas vallader
- Chalender Ladin
- Dun da Nadel

Romedi Conradin preschainta ils plans futurs cun la gestiun dals dicziunaris:

Ad es reuschieu da regler la part finanzia e la dumanda dals drets cun Gion Tscharner. Per fer inavaunt ils dicziunaris as stu uossa chatter üna soluziun per la part tecnica ed eir la part linguistica. La suprastanza es in trattativas cun la Pro Svizra Rumantscha (PSR) per surpigliar la gestiun da las datas. La PSR s'ho missa a disposiziun da fer ün sistem adatto per tuot ils dicziunaris rumantschs. Que saro ün sistem serro ed uschè restan ils drets tar l'UdG, que chi'd es reglo in üna convegno cun Gion Tscharner. L'UdG po però der liber la banca da datas ad ün/a linguist/a, per cha la part linguistica possa gnir elavureta. Pel mumaint nun es auncha gnieu fixo chi chi saro quista persuna respunsabla per la lavur linguistica, la suprastanza es però in discuors cun pussibels/pussiblas candidats/candidatas per quista piazza. Impü ho l'UdG eir la pussibilitad da der inavaunt las datas per applicaziuns e systems da "Spellchecker" cha que do già, natürelmaing adüna cun la notizcha cha las datas tuochan a l'UdG.

Discussiun:

Dumanda: Perche nu vain que reglo cun la Lia Rumantscha?

Resposta: La Lia Rumantscha es be intretscheda cul Pledari Grond. Cun la Lia Rumantscha nu vains nus perque da chefer ünguotta.

Dumanda: Inua as chattaro il program da correctura?

Resposta: Quellas infurmaziuns vegnan missas sülla pagina d'internet dalum cha que es pront.

Dumanda: Nu vaiva l'UdG ils drets aunz quista convegno? Nun es Gion Tscharner gnieu pajo per sia lavur?

Resposta: Dal 2010 ho Gion Tscharner fat l'ultima lavur vi dals cudeschs da dicziunari. Per quella es el gnieu pajo dal chantun. Da quel temp d'eira eir già avaint maun la versiun online, e vi da quella s'ho simplamaing lavuro inavaunt. Que vuol dir cha per tuot que chi'd es gnieu fat daspö il 2010 nun ho que do ne drets ne pajamaints.

Dumanda: As varo eir inavaunt access a la conjugaziun dals verbs?

Resposta: Schi.

Dumanda: Cu guardaro our il register cumplet dals temas dals Chalenders Ladins?

Resposta: Tuot ils Chalenders Ladins vegnan pel mumaint registros digitelmaing da la ETH. Que vuol dir cha tuot ils chalenders saron accessibels digitelmaing (simil scu las Annalas da la Società Retorumantscha) e lo as po tschercher tenor temas, autur/as, etc. L'ideja es da müder il register existent aint il register nouv da l'ETH.

Dumanda: Avaunt ün an ho la suprastanza impromiss da der ün nom per chi chi surpiglia la lavur linguistica, quaut inavaunt es la suprastanza in quist regard?

Resposta: Düraunt l'an passo d'eira la suprastanza in discuors cun diversas personas, chi haun adüna retrat l'ultim mumaint perche cha Gion Tscharner d'eira auncha involvo fich ferm. Uossa essans in discuors cun linguists da la Lia Rumantscha ed in poch as eivnas po la suprastanza communicher ün nom.

Dumanda: Ad exista üna granda dumanda pel dicziunari vallader – frances, chi'd es exhaust. Es que ün tema sülla glista da la suprastanza? Do que üna pussibiledad cha l'UdG pudess güder cul contact cun la Lia Rumantscha per realiser üna restampa?

Resposta: Quist tema piglia la suprastanza gugent incunter.

Müdamaints:

- Grafica: Aimara
- Pagina d'internet: Gammeter Media cun üna proposta/exaimpel scu ch'üna nouva pagina d'internet pudess garder our. Dicziunari survain üna piazza fich prominenta.
- Chesin Manella: *Dora Thom* vo in pensiun düraunt l'an, *Aita Pedrolini* surpiglia.
- Chalender Ladin: *Bettina Vital* fo quist an l'ultima vouta il Chalender Ladin. Nus essans in contact cun personas, que pudess der üna coredacziun.

10. Fixar la contribuziun annuala 2024

La suprastanza propuona da lascher la contribuziun annuela a fr. 25.00 per commembers singuls e da fr. 1.50 per abitant pels cumüns.

La radunanza approuva unanimamaing la proposta da la suprastanza.

11. Preventiv 2024

Il chaschier preschainta il preventiv 2024 e do explicaziuns. Que nu do grands müdamaints in conguel da l'an precedaint. Planiseda es eir l'amortisaziun da 10'000 francs per pajer ils drets vi dal dicziunari. Tenor preventiv fo la gestiun ün minus da frs. 3'050.00 pel 2024.

Discussiun:

Commentar: La lavur cha Jon Duri Gross ho fat pel Chalender Ladin es fich granda e lo es da fer quint cha quella summa saro pü granda cu planiseda.

La radunanza approuva il preventiv 2024 unanimamaing.

12. Tschernas da cumplettaziun per la perioda d'uffizi fin avrigl 2025

L'UdG po metter sü nouv delegios/delegedas e tschinch suppleants/suppleantas per la radunanza generela da la Lia Rumantscha chi varo lö in sanda, ils 28-10-2023, a Vella.

Las personas fin uossa chi vegnan eir proponidas per cuntinuer:

- **Renata Bott (delegeda)**
- **Flurin Parolini (delegio)**
- **Anna Zala-Buchli (delegeda)**
- **Victoria Mosca (delegeda)**
- **Romedi Conradin (delegio)**
- **Chatrina Urech (delegeda)**
- Mariachatrina Gisep-Hofmann (suppleanta)
- Fadri Häfner (suppleant)
- Linard Marugg (suppleant)

Las personas chi vegnan proponidas nou:

- **Violanta Rominger (delegeda)**
- **Gianna Duschletta (delegeda)**
- **Fadrina Hofmann (delegeda)**
- **Jelscha Planta (delegeda)**
- **Annalea Stuppan (suppleanta)**
- **Carola Bezzola (suppleanta)**

Commentar da la suprastanza: Uossa sun tshernidas desch personas scu delegios e delegedas, ma cun que cha i'ls ultims ans es que adüna sto s-chars cun las personas chi giaivan a la radunanza generela da la Lia Rumantscha, nun es que mel dad avair üna persona impü scu reserva.

La suprastanza s'ingrazcha tar *Curdin Brunold* e *Barbla Buchli* cun que ch'els demischiuneschan.

Commentar: Vairamaing stuvevan ils delegios ir a la radunanza preparos per savair che cha's voul rajiundscher cun ir a la radunanza. Que füss bun scha quista delegaziun vo cun propostas e reclamaziuns. Perque es ün inscunter ouravaunt necessari.

Las delegedas/delegios e las suppleantas/suppleants vegnan elets/elettas unanimamaing.

13. Orientaziun davart la lavur dals collavurats da la Lia Rumantscha

Ramona Barblan e *Linard Martinelli* preschaintan ils progets da la Lia Rumantscha:

Proget	Infurmaziuns
Regal per novnaschidas e novnaschieus	La Lia Rumantscha, l'UdG e las vschinaunchas collavureschan insembel cun las vschinaunchas per fer ün regal a mincha iffaunt novnaschieu in üna vschinauncha ladina. Il regal es ün "starter set" per iffaunts rumauntschs e cuntegna ün cudesch scu cuntribuziun da l'UdG.
Pledpierla	Temas: 3a-6evla classa: superforzas 7evla-25 ans: 7 minuts Inoltraziun fin als 31 marz. A sun gniesu inoltros traunter 150 e 160 texts ladins.

	Premiaziun als 31 meg
Cafè rumauntsch	Virtuel: 1x al mais düraunt la stagiun d'inviern. Fisic: regularmaing in differentas vschinaunchas. Infurmaziuns sülla pagina d'internet.
Ediziuns	La famiglia Babulin Flo e Valentina Il Pitschen Prinzi
EBexpo	Gammeter Media, Lia Rumantscha ed UdG saron preschaints vi d'üna bauncha cul tema «ler».
Cinè Babulins	Part dad EBexpo Cumanzamaint dal prossem an da scoula: purter eir illas scoulas
Fin d'eivna rumauntscha	In collavuraziun cul turissem Previs es l'ultima fin d'eivna da gün Cun cuors da rumauntsch ed invista illa cultura
Cuors intensivs	Scuol: 24-28 lügl Val Müstair: 9-13 october In puter: 10-21 lügl Gratulaziun a la Fundaziun Chesa Planta Samedan pel giubileum dad 80 ans Fundaziun de Planta e 50 ans Eivnas da lingua e cultura.
Prodots e codes da QR	La LR ho lantscho cun püssas dittas engiadinaisas ils "QRs rumauntschs" sün lur prodots. Cun l'app da fotografer as riva sün üna pagina d'internet cun prümas fresas. Uossa vain il proget extendieu. Uossa as po tadler, exerciter e repeter il cuntgnieu.
Common voice vallader	Sistem per discuorrer cul apparat Collavuraziun iniziada da la GiuRu Pagina per der üna vusch a texts rumauntschs
Rumantsch a distanza	Proget i'ls ultims duos ans in Gischun Ideja dad avrir a tuot la Svizra

Discussiun:

Commentar: A nu vain fat ünguotta per l'integraziun da personas chi vegnan a ster in Engiadina. A nu basta da be regaler ün cudesch tar la naschentscha.

Commentar: Las vias e las staziuns haun inscripziuns tudas-chas. Que nun es in uorden e que es üna lezcha da la Lia Rumantscha.

Resposta: Suot varia.

14. Orientaziun davart üna strategia per l'avegnir da l'UdG

Violanta Rominger orientescha davart l'avegnir da l'UdG. La strategia pels prossems tschinch ans vain preschanteda a la radunanza dal 2024.

Pel mumaint es que uschè cha la suprastanza ho fich bgeras lezchas administrativas ed operativas. Las resursas nu bastan per lavurer strategicamaing ed il resultat da que es üna manchaunza da visiuns e da svilup. Dal 2022 s'ho perque fundo üna grappa da lavur chi

s'occupa da dumandas fundamentelas da l'identited e l'avegnir da la societad. Il böt es da formular üna strategia concreta cu cha l'UdG dess mantgnair, sustgnair e promover il rumauntsch i'ls prossems 5-10 ans. Impü es da sclarir diversas dumandas davart la collavuraziun cun la Lia Rumantscha ed otras societeds. Dumandas do que eir a regard il Chesin Manella: Es Schlarigna il güst lö? As drouva insomma auncha üna libreria? Füss que meglder da s-chaffir ün lö centrel e che's fo lura cul Chesin? Que sun dumandas chi stöglian gnir elavuredas.

L'UdG ho survgnieu ün sustegn finanziel da frs. 28'000 per progets da transfurmaziun e quists raps gnaron druvos per moderniser da la pagina d'internet, organiser dapü occurrenz, e la lavur da la gruppa d'avegnir.

15. Varia

Angela Jann scu represchantanta da la suprastanza da la Lia Rumantscha piglia il pled: La Lia Rumantscha ho ün grand combat pels noms da las vias, ma il chantun ho uossa üna persuna chi'd es respunsabla per quista lezcha. Ils collavuradors da la Lia Rumantscha sun landervi e guardan süllas piclas a quista persuna. Ün'otra lavur es la tscherna d'ün/a nouv/a secretari/a generel/a, pel mumaint guarda que oura bain ma a nu po auncha gnir communico. Eir la transfurmaziun digitela es ün grand bacun per la Lia Rumantscha ed impü drouva que novs mezs d'instrucziun pels cuors da rumauntsch. Ils rapports da lavur pel chantun e la confederaziun faun part dal grand combat per survgnir eir inavaunt ils raps cha's clappa hoz.

Discussiun integraziun:

Dumanda: Persunas chi vegnan a ster in Engiadina nun haun pü dabsögn dad imprendir rumauntsch. Perche es que uschè? Che as pudess fer incunter? Cu as riva da motiver a quella glied da fer cuors?

Resposta da la LR: Integraziun ed eir integraziun linguistica es la lezcha dals cumüns.
Respostas our dal ravuogl: Que stu esser ün sforz cumünaivel, mincha rumauntsch/a es respunsabel per discuorrer rumauntsch cun quistas persunas. Que do eir bgera glied chi ho grand interess da fer cuors, que do bgeras istorgias da success e quellas nu's po schmancher. Ün'ideja per ün proget füss da crear ün pledari fundamentel chi güda a magisters/magistras e persunas d'utro per fer ün prüm pass illa direcziun da l'integraziun linguistica.

La presidenta ingrazcha a tuots preschaints per la cumparsa e serra la radunanza.

Pel protocol
Presidenta
Victoria Mosca

Actuara
Gianna Duschletta

